

אוניברסיטת בר אילן

ידע הורים אודות מעון היום של ילדיהם:

מה הם יודעים ומה הם רוצים לדעת

ורד גולדוסר בלוד

עבודה זו מוגשת כחלק מהדרישות לשם קבלת תואר מוסמך

בבית הספר לחינוך של אוניברסיטת בר אילן

1. תקציר

מטרת המחקר הנוכחי הייתה לבדוק האם יידוע מנהלות במעונות יום על מצב הידע ההורי בנוגע למאפיינים מבניים ותהליכיים של מעון היום בו שוהה ילדם, הביא לשינוי התנהלות המנהלת בנוגע לשיתוף ההורים ולשיפור ברמת הידע ההורי על המעון. מחקר זה היווה מחקר המשך למחקר קודם אשר בחן את הידע שיש להורים על הסביבה החינוכית במעון היום (שראוב, 2013). מחקר זה הינו חלק ממחקר מקיף החוקר את הקשר בין הבית והמעון.

מחקרים רבים מתארים את חשיבות שיתוף המידע בין הצוות המטפל במסגרת החינוכית לבין ההורים בנוגע לחוויות האינדיבידואליות של הילד, התפתחותו וצרכיו. ההנחה היא כי שגרת שיתוף כזו תאפשר לשני הצדדים לספק טיפול רגיש ותומך עבור הילד. במסגרת המחקר נבחנה ההשפעה של יידוע המנהלות על ההתאמה בין הידע ההורי הרצוי על מעון היום לבין הידע המצוי בידיהם, כאשר התאמה זו בוססה על ממצאי מחקר קודם בנושא. בנוסף, בדקנו האם השינוי בהתאמה תלוי בציון איכות המעון שהתקבל במחקר הקודם. שיערנו כי יחול שינוי בהתאמה בין המידע אותו ההורה רוצה לקבל לבין המידע אותו הוא מקבל בפועל בעקבות הענקת משוב ודפי מידע וכי השינוי לא יימצא בקשר לציון איכות המעון שהתקבל במחקר קודם, משום שאיכות המעון כפי שנמדדת בכלים המקובלים אינה כוללת מרכיב משמעותי של מעורבות הורים.

אוכלוסיית המחקר כללה 154 הורים לילדים בכיתת הפעוטות ב-22 מעונות יום. טרם עריכת המחקר הנוכחי, וכמבוא לו, נערך הסבר לגבי ממצאי המחקר הקודם (שראוב, 2013) בפני צוותים של מנהלות המעונות שבמחקר, ומפקחות מעונות (כאלו שמעונות תחת פיקוחן השתתפו במחקר הקודם, ואחרות). במסגרת המחקר הנוכחי חולקו כלל המעונות לשתי קבוצות: מחקר וביקורת. נערכו פגישות אישיות עם מנהלות המעונות בהן הוצגו ציון הידע ההורי הממוצע של כלל המסגרות שהשתתפו במחקר וכן, ציון הידע ההורי של המעון שלה. למנהלות בקבוצת המחקר הוצג בנוסף פירוט של ציוני הידע ההורי לפי תחומים. לאחר מכן רואיינו המנהלות וענו על שאלון במטרה לאסוף מידע על המאפיינים המבניים והתהליכיים של המעון בניהולה. בהמשך, נבחרו באופן אקראי 7 הורים מכל מעון, מכיתת הפעוטות אשר ענו על ראיון טלפוני בנוגע לידע ההורי על המעון. ידע הורי במחקר זה נחלק לשני תחומים עיקריים: ידע לגבי המעון (מתייחס ל-5 תתי תחומים: פעילויות במעון, תוכניות לימודים, תשלומים וחופשות, תחלופת מטפלות ותפריט האוכל) והידע לגבי הילד (מתייחס ל-7 תתי תחומים: התנהגות הילד, אוכל, שינה, החתלה, בריאות, השתתפות בפעילויות, התפתחות הילד). מידת הידע ההורי נקבעה, באמצעות השוואה

בין תשובות ההורים לבין התשובות המקבילות של המנהלת. מחקר זה מתמקד בשינוי ההתאמה בין הידע המצוי בידי ההורה לבין זה שהיה רוצה לקבל. כלומר, שתהיה עלייה או ירידה בהתאמה בין מה שהורה יודע לבין מה שהמנהלת מדווחת על המעון.

ממצאי המחקר מצביעים על כך שחלה ירידה בציון ההתאמה בין הידע המצוי והרצוי בתחומים הנוגעים למעון, בעוד שחלה עלייה בתחומים הנוגעים לילד. הבדלים מובהקים נמצאו עבור 4 תתי תחומים הנוגעים למעון: תוכניות לימודים, חופשות ותשלומים, תחלופת מטפלות ותפריט האוכל. ועבור 3 תתי תחומים הנוגעים לילד: שינה, בריאות, והתפתחות הילד. נראה שבעקבות המשוב, המנהלות הבינו כי ההורים מעוניינים ביותר מידע אודות המעון, ואף נתנו יותר מידע מבעבר. ייתכן שמידע רב מועבר גם בעקבות השינויים הטכנולוגיים, שהפכו את מעבר המידע מן המעון אל ההורה פשוט יותר. אף על פי כן, המידע שניתן לא היה בהכרח בתתי התחומים שההורים רצו, כך נוצר מצב של חוסר ועודף במידע בו זמנית, דבר שתורם לירידה במידת ההתאמה. לגבי תחום הילד, היו תתי תחומים בהם המידע המועבר עלה בהתאם לרצון ההורים, כלומר יותר הורים רצו לקבל מידע. בד בבד, היו תתי תחומים בהם כמות המידע המועבר ירדה בהתאם לרצון ההורים, כלומר פחות הורים רצו לקבל מידע. כך למשל, בנוגע למידע אודות הילד, בתת תחום השינה בלבד הייתה עלייה גם בידע המצוי וגם בידע הרצוי ושיפור במספר ההורים שמקבלים את הידע הרצוי להם. אולם, בשני תתי תחומים האחרים - בריאות והתפתחות הילד, חלה ירידה בידע הרצוי מצד ההורים. ניתן לשער שהירידה בעניין מצד ההורים נובעת מהתרגלות לעובדה שמידע לא מועבר. יש לציין שמידע כזה גם לא ניתן להעביר באמצעים הטכנולוגיים, בניגוד למידע על המעון שהוא פשוט יותר להעברה. לבסוף, הממצאים הראו כי לא נמצא קשר בין הפרש ציוני ההתאמה במחקר הקודם והנוכחי עבור המעון ועבור הילד לבין ציון איכות המעון.

לסיכום, ממצאי המחקר מראים כי ייתכן וניתן, באמצעות יידוע מנהלות ומפקחות על חשיבות שיתוף ההורים ועל הידע הרצוי להם, לקדם ולשפר את התקשורת בין ההורים למעון היום של ילדיהם. יחד עם זאת, המחקר הנוכחי לא שופך מספיק אור על הסיבות שהובילו לשינויים במידת ההתאמה. הדבר יכול להעיד על כך שדרושה תוכנית התערבות מעמיקה ומקיפה יותר מאשר פגישת משוב אחת (גם אם המשוב היה מפורט ובהיר דיו). יתר על כן, נראה כי על אף ההבנה של המנהלות בדבר חשיבות העברת מידע להורים, אין משאבים ליישם זאת הלכה למעשה במציאות היומיומית של מעון היום.

